

דאקשיין עולה דמוקין לה בשאין מחספס כלומר שיועד בודאי שאינו מחספס ולבד אין לרר דביקה כ
אבל כחם אין לרייבן. דביקה ומן השמן לא הויבר כלל אלא שבקה כדקאי מעיקרא ומקא קא אחי
ומבר הגירסא של שמן נמי אינה בפסחים המדוויקים שבפסדר ולבד דקדק בלשוננו יפה שחייב אדם ל
וכתה יין ושמן שמחפספס כשי ברייחא ואח"כ מיד כחב דין היין כשי בתירוצו על דרך התלמוד ש
דגים קטנים ובית העצים ובית המוריים וחורי הבית האמצעים וכיוצא באלו לרייבן דביקה שסחמ

וידקדק ותנין. וטוב בדקתי בספר המאור ולא מצאתי ששגיג ל"ר אלכס ז"ל בדבר זה לא בניסא ולא בדבריו זהם יחא ליה שער : ובשבורק המחקר עד לא מצא פירוטין כלל לר"ד לבדוק. ב"ן העשירי (דף ט')

מאי קא מדמי אהדדי ט' הגויות נכלה שהוא דארווייטה וסא דדיקסא שהוא דרנני דרננוכא
 געמלחא סני ומינר נכלא דיטל אלץ כיון דאי משכח לה ואחי לעמילע הוי אסורא דארווייטה כיון
 נלאכול סני אחר דדיקסא קמני ואל קודם ביטולו קמני ודוחק צעני קאם לומר דאחר דדיקסא היינו
 געפנינו ונכנס בפנינו אסורא דארווייטה וסא דדיקסא קמני ודוחק צעני קאם לומר דאחר דדיקסא היינו
 וכן נראה מלשון רמ"ז שיהי דעמו א' דקדקו דארווייטה וסא דדיקסא קמני ודוחק צעני קאם לומר דאחר דדיקסא היינו

שאל קבוע כבר ביאר רבינו שאינו נרץ דיקה וכזה שזה ברור ותמיהו עליו שאומר שדין רוב מזה לא הולך לכתבו ודין רוב חמץ הולך לכתבו ואני רואה שבגמ' (דף ס"ו) כתבו דין רוב מזה ולא כתבו דין רוב חמץ ועוד שהשכל גורר כן שדין רוב חמץ פשוט הוא להשתתף ומה היכא דהו רוב מזה חמירין לנרץ לבדוק משום דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי כ"ש היכא דהו רוב חמץ חמץ חמץ דין רוב מזה עובא אשמועינן דלע"ז דהו קבוע כיון דשלא במקום קבועו מולד הספק ולא דייקין ליה בקבוע ולכן אין ספק שהנוסחאות שכתבתי הם המדויקות:

יג נכנס עכבר לבית וכבר בפיו וכו'. כפי נוסחת ספרי רבינו הנמלאים צידו שכתבו בהם נכנס עכבר וכבר בפיו ויאלתה משם חולדה וכבר בפיה אינו נרץ לבדוק שזה הכבר הוא שהיה בפיו העכבר יש לנו לומר שנוסחת הגמרא הייתה אלא כך צ"ל עכבר נכנס וכבר בפיו ועכבר יואל וכבר בפיו וכו' ואל"ל היינו דעל היינו דפסק עכבר לכן נכנס וכבר בפיו ועכבר שחור יואל וכבר בפיו וכו' ואל"ל עכברים לא שקלי מהדדי עכבר נכנס וכבר בפיו וחולדה יואל וכבר בפיה מהו חיקו דאלו לגירסאות שלנו בגמרא גם בצעיה זו אמרו ח"ל דמעכבר שקליה עכבר בפיה הוה משתכח עכבר נכנס וכבר בפיו וחולדה יואל וכבר עכבר צ"ל חולדה מהו חיקו ומלשון ה"ה נראה שנוסחת ספרי רבינו שכלו לידו הייתה משכמת לגירסאות שלנו וכן מלאה נוסחת מדוייקת כחזק כך נכנס עכבר וכבר בפיו ויאלת משם חולדה וכבר בפיה נרץ לבדוק יואל חולדה ועכבר וכבר בפיה יואל חולדה ועכבר (וכבר) בפיה אינו נרץ לבדוק שזה הכבר הוא שהיה בפיו העכבר ע"ל. וכן גירסת רבינו מוטע ולכא לתימר דאם איכא כבר בפיו עכבר הוה משתכח דמהמת ביעמותיה נפל:

היה

*המוסגר יסיר וטעות הדפוס.

שצדו לא היה גירסתו כך אלא צעיה דלא איפשטא היא ולקולא וכן מלאה בקצת פירושי אף זה נרץ וכו' ומ"מ טעות גדולה אני רואה בדבריו שאמר אינו נרץ כולם להעלותו אלא

לחם משנה

דטומאה דהסם הם טהורים לדברי ר"י או אולי שהוא גורם בדברי ר' יוסי בין כך ובין כך טהורים וא"כ לפי זה ודאי דלא צ"ל דע"ז דומיא דטומאה ויש אומרים דגבי ציטול אולין לחומרם ועמה מי אמרין טהורים היינו לענין אולין טהורות מדברין ולהכי קאמר טהורים גבי טומאה. זה ל"ל פירוש ההשגה:

כיפת

משנה למלך

אורח שנאמר ואל"ל דלא אימור אכלתיה. אלא ודאי דשאיני היכא דאיתחוק איסורא דלא מהני ספק דאימור אכלתיה ואע"ג דגבי על ובדק ולא אשכח תלין באכילה כבר כתב מין דשאיני הסם דאיכא ידים מוכיחות שהרי בדק ולא מלא: ודא דאם ציטל הוה ספיקא דרבנן ואל"ל לבדוק לאו משום ספק דאימור אכלתיה דהא כתיבנא לעיל דפסק זה לא מהני אשילו בדברין כל היכא דאיכא ודאי חמץ. אלא עממא דאולין לקולא היינו משום דאמרין כבר זה שיהא פני העכבר הוא אותו שנכנס ואע"ג דלגבי ספק ספיקא כתבו לעיל דלא תשיב הוה ספק לאו משום דלא מיקרי ספק אלא דלא תשיב עובא לאחשבויה לפסק דאכלתיה כספק כמו ספק דחמץ או מזה אכל א"ס דספק מיקרי. ולפי זה בדברין דלא צעין אלא חד ספיקא אולין לקולא. וכן כבר אחר של חמץ ושיני בתים בדוקים אם בלא לשאול וא"ל אין שום אחד מהם נרץ בדוקא אם ציטל. וכן אם דק קצת מהבית ומלא אם ציטל תלין להקל דלע"ז דלא תשיב ספק לגבי ספק ספיקא מ"מ לגבי עממו ספק מיקרי ובדברין דלא צעין אלא חד ספק תלין להקל. אלא לעולם כספק דאכילה לחוד לא מהני אשילו בדברין ומשום הכי כתב הטור שאם בא האחד לשאול עליו ועל חבירו שניהם צריכים בדוקא אשילו אם בעלו משום דהשתא ליכא אלא ספק דאכילה וכיון דאיתחוק איסורא לא מהני ספק זה אשילו בדברין ובדכתיבנא. ורבינו ז"ל ספק באלו הנשיות בראשונה ובאחרונה לקולא לחומרם לחומרם וכבר כתב ה"ה דהטעם משום דפוסק כח"ל. והא דאנטיק לומר בחלוקה קמייא דעממו של רבינו הוא משום דפסק כח"ל ולא קאמר משום דסבר כרבי דאמר זה שאבד זהו שמואל היינו משום דהכא איכא למיחש אשילו לרבי דמסתמא הראשונה נשארה בבית וזהו אחר שיא' וכו"מ הסו' ומשום הכי אינטיק לומר דפסק כח"ל. ובעל המאור ספק כהטור דלענין ציטול נקטין לחומרם ולענין בדוקא נקטין לקולא:

יד כזית חמץ בשמי קורה כולם להורידו שפעמים יפול משמי קורה היה חמץ כבור אין מחייבין אותו להעלותו אלא מנעלו בלבו ודיו. בעיות בגמרא שם בפ"ק. וכתב הטור סי' הל"ח וז"ל ותו מיבעיא כבר למעלה על הקורה אם נרץ כולם להורידו ואם הוא כבור אם נרץ כולם להעלותו ואם הוא פני נחש אם נרץ חכר להורידו ולא איפשטו כו' אלא הראב"ד כתב דהך צעין לאו לכחילה בשי אלא נרץ להורידו אם לא דודאי נרץ שאל"ל הו"ל

מגדל עז

היה חמץ כבור עד ודיו. פ"ק דפסחים: בבה הראב"ד ז"ל לפי שיטתו שכתב כח"ל השוויים בגמרא וכו': ואני אומר דעת הראב"ד ז"ל כי כוונת ר"מ ז"ל לקיים כל ואל"ל שנאמר באותן השאלות ואילו כן היה כותבין ומסדרין על סדר התלמוד פ"ק דפסחים גמרא ממתי' דאין חוששין שמה גררה חולדה אלא ודאי יש לו על כל דבר ודבר טעם ורואה וגם בזה מלאה לו דהא אוקמינן בהאי פירקא טעמא דבדוקא שמה ימלא גלוקא ישיש דעתיים עיולו ואתי למיכל כלומר שיטתה האיסור

י"ז מהלכות מטמאי משכב ומושב ויש פוסקין כרשב"ג להקל: או שהיה תשע הלוח וכו'. (דף י') הכי תשע ומלא עשר פלוגתא דרבי ורבנן דתנן היתה מנה וכו' וקיי"ל כרבנן ולר"ך בדיקה: או שהיו תשעה צבורין חמץ ואחד מזה וכו'. כך היה הנוסחא האמיתית בספרי רבינו, ויש שבוש במקצת ספרים וכתבו בהן תשעה מזה ואחד חמץ ופירש כבר מהן וכו' וזה מבורר הטעות שבפירוש אמרו בגמ' גבי תשעה צבורין מזה ואחד חמץ פירש ואח"כ עכבר היינו ובגמרא הלך אחר הרוב אלא ודאי כהן צבור חמץ הן דברי רבינו ולא הולך לכתוב דין רוב מזה לפי שכל שאין קבוע כבר ביאר רבינו שאינו נרץ דיקה וזה ברור:

או שבה עכבר ונטל חמץ וכו'. שם (דף י') ספק על ספק לא על היינו בקעה דתנן וכו' וקיי"ל כהכמים דמסתמין ולר"ך בדיקה וזה דעת רבינו והגאונים וקצת מן האחרונים ויש מי שפירש דגבי חמץ אשילו רבנן מודו דאין נרץ בדוקא וכן פירש"י ז"ל וזה דעת הטיטור. וקשה לי לדעת רבינו שכבר נחבאר למעלה שאם ודאי נכנס בבית אחד אלא שאין ידוע באי זה בית משני בתים נכנס אין אחד מהם נרץ בדוקא א"כ נראה שכל שכן בשאין ידוע אם נכנס כלל שלא יהא נרץ בדוקא. ויש לי לתרץ דהסם ודאי איכא חד בית שלא נכנס שם הלאך כל חד תלין זהו שלא נכנס בו ובאחר הוא שנכנס ואי אהא יכול להנריך בדוקא לשניהם כיון דאיכא חד דודאי לא נכנס בו אלא הכא הספק בבית אחד הוא ומפני שבדיקה חמץ תחלתה על הספק דט ספק זה לחומרם כמו שכתבתי למעלה כ"ל:

יג נכנס עכבר לבית וכבר בפיו וכו'. צעיה שם באם חמץ לומר ורבינו פוסק כח"ל: הוה הראשון שחור וכו'. שם ואם חמץ לומר: נכנס עכבר וכבר בפיו. גם זה צעיה כח"ל: יציאת החולדה ועכבר וכו' זו צעיה דלא איפשטא ופסק רבינו לקולא בדרך כל חיקו של דבריהם: נחש שנכנס לחור וכו'. שם צעיה דלא איפשטא ופסק רבינו ג"כ לקולא:

יד כזית חמץ בשמי קורה וכו'. צעיה שם באם חמץ לומר: היה חמץ צבור אין מחייבין וכו'. צעיה שם ולפי גירסת ספרינו יש שם אם חמץ לומר. ונראה רש"י ז"ל דלא גרסי בה ח"ל. ובהשגות כתוב לפי שיטתו שכתב כח"ל השוויים בגמרא

בזה אלא לאוכלי טהרות וכן לענין בדיקה וכו'. וז"ל דפירושא הוא כך דאין טעם הדבר משום דאין כאן קבוע אלא דלענין בדיקה חשבינן הא כצבור אחד של חמץ ושני בתים בדוקים וכו' כספק על ספק לא על ח"ל כספק ציאה לענין בדיקה וחולין זה בזה שכל בית חולין האיסור בחברתה ונאמר לא על כאן אלא שם וכן בלחמץ. עוד כתב י"ל לענין ציטול וכו' כלומר ולענין ציטול יש לספק דודאי יש דל לומר דלא צ"ל ציטול דומיא

הנהרות מיימוניות

[ג] כרבנן דתנן הניח מנה ומצא מאתים חולין ומעשר שני מעורבים זה בזה דברי רבי וחכ"א הכל חולין ומותר דאם איתא דאיהו הוא לירידיה הוה שקיל ליה. ע"כ: [ס] היינו בקעה וכו' וכחכמים דמטמאים ודאי כו' אליעזר, ע"כ: [ע] באח"ל עכברי לא שקלי אהרדי: [פ] אח"ל אם איתא דהיא היא לירידיה הוה שקלה, ע"כ: [צ] קאי בתיקו, ע"כ: [ק] באח"ל זמנין דנפל וכן פסק ראב"ן ול"ג לראב"ה דכפיקא דבדיקת חמץ דרבנן לקולא

זמנים . הלכות חמץ ומצה פ"ב

אלא מבטלו בלבו ודיו דמה צעיו דרבה לכהלה קא מצעיה ליה וטעוה גדולה היא
ז דהיינו מטמין בצורות אלא בשבדק וביטול ולאחר איסורו מאז וזו היא שאלתו עכ"ל. ואני
אומר שאין טעוה בדברי רבינו ובודאי לא נחבין שיהא רשאי להטמין ככר בצור ולבטלו
שזה. אע"פ שאינו עובר עליו כל שבעלו קודם זמן איסורו כמבואר פ"ג מ"מ אסור הוא
להטמין בצור לכהלה ודברי רבינו הם בככר
הטפל מאליו לצור ובשעה דדיקה שהעריכו
חכמים ח"ס לירד שם אלא לירך הוא לבטל
הביטול שהוא מן הכורה והרי זה ממש כחמץ
שנכל עליו מפולת שהרי הוא כמבוער וצריך
לבטלו בלבו ואע"פ שאינו רשאי ליקח חמץ
ולהפיל עליו מפולת כיון שקודם דדיקה נפל
עליו מאליו די ביטול וכן הדין כאן וכך פירשו
המפרשים ז"ל ותימה גדול אפי' רואה בדברי
הר"א ז"ל שהוא מפרש כשנאלו לאחר איסורו
וכבר ביטל ומי הזקיקו לזה והרי כל העניות
המכירות שם בכיוולת בזה כולן לענין דדיקה
הם וכמה דינין יש בגמרא בכיוולת בזה שאינו
זקוק לבטל אלא זקוק לבטל ולא ראיתי לאחד
מן המפרשים שפירש כמותו ודברי רבינו עיקר :

מז כיפת שאור שיחדה
לישיבה אם [י] טח פניה במיץ הרי זו במלה ומותר
לקיימה. בצק שבסדקי העריבה אם יש כזית במקום
אחד חייב לבטל. ואם לאו אם היה [פ] עשוי לחזק
בו שביר העריבה או לסתום בו נקב במל במיעוטו
ואם [ק] לאו חייב לבטל. יהיו בו שני חצאי זיתים
בשני מקומות וחוט של בצק ביניהם רואין כל שאילו
ינטל החוט ינטלין עמו חייב לבטל ואם לאו אינו צריך
לבטל. **מז** במה דברים אמורים בעריבה אבל בבית
אף על פי שאם ינטל החוט אין ינטלין עמו חייב לבטל
מפני שפעמים מקבץ אותן. היה חצי זית בבית וחצי

זית בעליה. חצי זית בבית וחצי זית באכסדרה. חצי זית בבית וחצי זית בבית
שלפנים ממנו. הואיל ואילו החצאי זיתים דבוקין בכתלים או בקורות או בקרקעות אינו
חייב לבטל אלא מבטל בלבו ודיו: יין המשכיר בית סתם בארבעה עשר הרי זה בחזקת
בדוק ואינו צריך לבדוק. ואם החזק זה המשכיר שלא בדק ואמרו אשה או קטן אנו
בדקנוהו הרי אלו נאמנין שהכל נאמנים על ביעור חמץ. והכל כשרין לבדיקה ואפילו
נשים ועבדים וקטנים והוא שיהיה קטן שיהיה בו דעת לבדוק: יין המשכיר בית לחבירו אם
עד שלא מסר לו המפתח חל ארבעה עשר על המשכיר לבדוק. ואם משמסר המפתח חל
ארבעה עשר על השוכר לבדוק. המשכיר בית בחזקת שהוא בדוק ונמצא שאינו בדוק
על השוכר לבדוק ואינו מקח טעות. ואפילו במקום שבודקים בשכר שהרי [ג] מצוה הוא

א טור ס' תמז : ב טור שס סמ"ג עין לע : ג טור שס : ד טור ס' תלו :

צנייהם רואין כל שאילו ינטל החוט ינטלין עמו חייב לבטל ואם לאו אינו חייב לבטל
ופי' בעריבה מקום העשוי לחזק או לסתום בו נקב הוא שאלם לא כן ככר נחבאר שאפילו חצי זית לבד
מז היה חצי זית וכו'. שם אמר עולא בעו במערבא בית ועליה מהו בית ואכסדרה מהו שני חצאים זה לפנים מזה מהו חיקו. ופוסק רבינו בכל צעיות אלו לקולא ופירש

רבינו דוקא בדבוקים בכתלים או בקורות הא לאו הכי חייב לבטל ודבר ברור הוא :
יז המשכיר בית וכו'. פ"ק (דף ד') צעיה בעו מיניה מרב"י המשכיר בית לחבירו צ"ל חזקתו בדוק או אין חזקתו בדוק למאי נפקא מינה דליהוי להאיך לשוילה מאי אמר
לבו מיתתו הכל נאמנים על ביעור חמץ ואפילו נשים ועבדים וקטנים ואפילו קטנים מאי טעמא לאו משום דחזקתו בדוק ושקלין וטריין זה ואסיקנא לעולם אימא
לך דחזקתו בדוק והב"ע דמיחזק לן בדלא בדק וקאמרי הכי פי' נשים ועבדים וקטנים בדקיה מהו דמיחזק לא נהימניהו קמ"ל. וככר רבינו והוא שיהיה קטן שיש בו דעת
ודבר ברור הוא שאלם בכל קטן אמרו :

יח המשכיר בית לחבירו וכו'. ברייתא כלשונה שם, ופי' מסירת מפתח אינו קונה בשכירות דשכירות קרקע נקנה כדרך שהקרקע נקנה כמבואר פ"א מהלכות מכירה ומבואר
שם שאין מסירת מפתח קונה אלא הכא בשכירות שכר נקנה ככסף או בשטר או בחזקה ואע"פ כן כל שמפתח ביד משכיר עליו מוטל לבדוק כיון שהגיע
שעת בדיקה ומפתח בידו והשוכר מעוכב ליכנס בו מפני שהמפתח בידו של משכיר כך פירשו ז"ל וכוון הוא : המשכיר בית וכו'. שם (דף ד') אציעא לכו המשכיר בית לחבירו בחזקת
בדוק ומאלו שאינו בדוק מי הוי מקח טעות או לא ח"ס דאמר אביי לא מציעא באתרא דלא ידעי אגרא וצדקי דמיחזק ליה לאיניש לקוימי מלוה בנפשיה אלא אפילו באתרא
דיהכי אגרא וצדקי דמיחזק ליה לאיניש לקוימי מלוה בין בממוניה. והר"א ז"ל כתב בשם הרמב"ם ז"ל דשעטא לכו דודאי בעי לשלומי ליה מאי דאפסיד מיניה כיון
דאמרי בדיה אלא איבעיה לן אי הוי מקח טעות דאפילו בעי קל לשלומי ליבטלי כדון מקח טעות ופסע אביי דלא דמיחזק ליה לאיניש לקוימי מלוה בנפשיה ואפילו בממוניה
כיון דסוף סוף אחי לאשחלומי מיניה הא לאו הכי לא אמרינן להאי טעמא ע"כ דברייה :

המפרש

לחם משנה

מז כיפת שאור שיחדה לישיבה וכו' בצק שבסדקי עריבה וכו'. כנראה דרבינו פסק
כזה דקאמר בגמרא (דף מ"ה) כמי קילתא מקמי המירחא דאם חלמר
דפסוקי כאביי וע"כ לא פליגי רבנן עליה דר"ס אלא בכזית אכל פחות מכזית בטל במעוטו
ומורה לר' שמעון ברא"ל היה לו לחלק בין מקום לישא לישא בשאל במקום לישא אלא
ודאי דפסק ככר הוגא דאמר סמי קילתא וכו' : הרי זו שני חצאי זיתים וכו'. במד"א
בעריבה אכל בבית וכו'. כתב ה"ה בעריבה מקום העשוי לחזק או לסתום ולפיכך כתב
ח"כ בבית אפילו מדובק וכו' משום דהא בגמרא אמרו לא אמרן אלא בעריבה
אכל בבית וכו' ובמאי דליירי עריבה איירי בית וזהו שכתב רבינו הואיל ומדובק
בכותלים :

יז המשכיר בית וכו' ואם החזק וכו'. היינו לענין דדיקה אכל לענין ביטול דהוי
מדלוריהא לא כדמוכח בגמ' (דף ד') וצריך כאן שיבטל בלבו אע"פ
שרבינו לא כתב כאן אלא שבעלו בלבו כמו בדון הקודם אין חשש בזה :

המפרש

הגהות במיימוניות

לקולא, עכ"ל : [ג] כרבנן ודלא כרשב"א דס"ל דרגי ביחדה לישיבה ולא טח, ע"כ :
הרב רבי יחיאל מפריש ז"ל כתב עריבות שלשין בהן כל השנה אין לסמוך על מה
שרוחצין אותן בחמין ובזקריין החמץ כהן כי א"א לזקריין שלא ישיאר בהן בין הכל כזית
והכלי מצדו וצריך ליתנן במתנה לעכו"ם עד לאחר הפסח או לשוחן בטיש, ע"כ :
[ד] כלישנא בתרא דרב יהודה אמר שמואל דקאמר סמי קילתא פירוש לישנא קמא
דמהלק בכזית מקמי המירחא דמהלק בפחות מכזית אבל בכזית בין כך ובין כך חייב
לבטל ולרב יוסף דמוקי לה כתנאי אביי כרבנן, ע"כ : [ה] כתב ר"א והוא שראוי
לאכילה קצת אבל אם הוא פחות מכזית והוא משובץ קצת כיון דאיכא תרתי לריעותא
אינו חייב לבטל, ע"כ : [ו] כל אלו קיימו בחיקו וטעמא משום דס"ל דכל חיקו דרבנן
לקולא וכן פסק גמ' ר"ה. אמנם ר"א"ם ושאר גאונים נהלקו עליהם בזה ופסקו דכל חיקו
בממוניה והא דפרק אלו מציאות דגרס מהו דמיחזק ליה לאיניש לקוימי מצוה
בממוניה

מז היה חצי זית בבית וכו'. הואיל ואילו החצאי זיתים דבוקים בכתלים או בקורות
או בקרקעות אינו חייב לבטל אלא מבטלו בלבו ודיו. כתב הר"א ש בפסקיו
פרק ואלו עוברין ואלו דוקא דבוקים אלא אורחא דמילתא נקט, ול"נ דדוקא נקט שאם
אינם דבוקים בגומות הכתלים שהוא דומיא דלסתום בו נקב דעריבה הא אמרינן דאפילו
פחות מכזית חייב לבטל לפי פסק רבינו וכן
פירש ה"ה ז"ל וכן כתב הרמ"ך :

יח המשכיר בית לחבירו צ"ל אם עד
שלא מסר לו מפתח וכו'.
ברייתא בפ"ק (דף ד') ופי' ה"ה : הכ"ע
שמסר לו המפתח ולא החזיק ומי שיש בידו
מפתח כשהל"ל חייב לבדוק דאיתו שאין בידו
מפתח איך יכנס ויבדוק ודלא כפי' רש"י שכתב
דמסירת המפתח קונה דהא אמרינן במדונה
(נ"ק פ"ט) כשם שקרקע נקנית בכסף בשטר
ובחזקה כך שכירות קרקע נקנה וכו' ולא
מהני מכירת המפתח אלא במאן דאמר לך
חזק וקנה. והר"ן פירש דבככר החזיק עסקין
ואע"פ כל שמפתח ביד משכיר עליו מוטל
לבדוק

זית [א] בעליה. חצי זית בבית וחצי זית באכסדרה. חצי זית בבית וחצי זית בבית
שלפנים ממנו. הואיל ואילו החצאי זיתים דבוקין בכתלים או בקורות או בקרקעות אינו
חייב לבטל אלא מבטל בלבו ודיו: יין המשכיר בית סתם בארבעה עשר הרי זה בחזקת
בדוק ואינו צריך לבדוק. ואם החזק זה המשכיר שלא בדק ואמרו אשה או קטן אנו
בדקנוהו הרי אלו נאמנין שהכל נאמנים על ביעור חמץ. והכל כשרין לבדיקה ואפילו
נשים ועבדים וקטנים והוא שיהיה קטן שיהיה בו דעת לבדוק: יין המשכיר בית לחבירו אם
עד שלא מסר לו המפתח חל ארבעה עשר על המשכיר לבדוק. ואם משמסר המפתח חל
ארבעה עשר על השוכר לבדוק. המשכיר בית בחזקת שהוא בדוק ונמצא שאינו בדוק
על השוכר לבדוק ואינו מקח טעות. ואפילו במקום שבודקים בשכר שהרי [ג] מצוה הוא

א טור ס' תמז : ב טור שס סמ"ג עין לע : ג טור שס : ד טור ס' תלו :

צנייהם רואין כל שאילו ינטל החוט ינטלין עמו חייב לבטל ואם לאו אינו חייב לבטל
ופי' בעריבה מקום העשוי לחזק או לסתום בו נקב הוא שאלם לא כן ככר נחבאר שאפילו חצי זית לבד
מז היה חצי זית וכו'. שם אמר עולא בעו במערבא בית ועליה מהו בית ואכסדרה מהו שני חצאים זה לפנים מזה מהו חיקו. ופוסק רבינו בכל צעיות אלו לקולא ופירש

רבינו דוקא בדבוקים בכתלים או בקורות הא לאו הכי חייב לבטל ודבר ברור הוא :
יז המשכיר בית וכו'. פ"ק (דף ד') צעיה בעו מיניה מרב"י המשכיר בית לחבירו צ"ל חזקתו בדוק או אין חזקתו בדוק למאי נפקא מינה דליהוי להאיך לשוילה מאי אמר
לבו מיתתו הכל נאמנים על ביעור חמץ ואפילו נשים ועבדים וקטנים ואפילו קטנים מאי טעמא לאו משום דחזקתו בדוק ושקלין וטריין זה ואסיקנא לעולם אימא
לך דחזקתו בדוק והב"ע דמיחזק לן בדלא בדק וקאמרי הכי פי' נשים ועבדים וקטנים בדקיה מהו דמיחזק לא נהימניהו קמ"ל. וככר רבינו והוא שיהיה קטן שיש בו דעת
ודבר ברור הוא שאלם בכל קטן אמרו :

יח המשכיר בית לחבירו וכו'. ברייתא כלשונה שם, ופי' מסירת מפתח אינו קונה בשכירות דשכירות קרקע נקנה כדרך שהקרקע נקנה כמבואר פ"א מהלכות מכירה ומבואר
שם שאין מסירת מפתח קונה אלא הכא בשכירות שכר נקנה ככסף או בשטר או בחזקה ואע"פ כן כל שמפתח ביד משכיר עליו מוטל לבדוק כיון שהגיע
שעת בדיקה ומפתח בידו והשוכר מעוכב ליכנס בו מפני שהמפתח בידו של משכיר כך פירשו ז"ל וכוון הוא : המשכיר בית וכו'. שם (דף ד') אציעא לכו המשכיר בית לחבירו בחזקת
בדוק ומאלו שאינו בדוק מי הוי מקח טעות או לא ח"ס דאמר אביי לא מציעא באתרא דלא ידעי אגרא וצדקי דמיחזק ליה לאיניש לקוימי מלוה בנפשיה אלא אפילו באתרא
דיהכי אגרא וצדקי דמיחזק ליה לאיניש לקוימי מלוה בין בממוניה. והר"א ז"ל כתב בשם הרמב"ם ז"ל דשעטא לכו דודאי בעי לשלומי ליה מאי דאפסיד מיניה כיון
דאמרי בדיה אלא איבעיה לן אי הוי מקח טעות דאפילו בעי קל לשלומי ליבטלי כדון מקח טעות ופסע אביי דלא דמיחזק ליה לאיניש לקוימי מלוה בנפשיה ואפילו בממוניה
כיון דסוף סוף אחי לאשחלומי מיניה הא לאו הכי לא אמרינן להאי טעמא ע"כ דברייה :

משנה למלך

ה"ל כמטמין בצורות אלא בשבדק וביטול מיירי ולאחר איסורו מאז. וכתב על זה מרן הב"י וז"ל
הראב"ד לא כתב כן אלא על חמץ בצור ורבינו ז"ל מפני שסובר שכל אלו הנעויות עלו בחיקו ח"כ
בענין שפירש אחר מהם יתפרשו כולם. ומאחר שהראב"ד כתב גבי חמץ בצור דלא בעי בלכתחלה אלא
בשבדק וביטול ח"כ הוא סובר דכל הק' בעיין נמי לא הוו לכתחלה אלא בשבדק וביטול אלא ה"ס ככר
אלא חילוק הראב"ד אלא חמץ בצור בלבד ע"כ. ולא ידעתי כונת דברי מרן בזה דשעטא
דלעת הראב"ד כי היכי דנעויות ככר בצור מיירי בשבדק וביטול לאחר איסורו מאז ח"כ ככר כפי
נחש וככר בשמי קורה מיירי ככס"ג שהרי טעמו דהראב"ד הוא דכל שמאלו קודם זמן איסורו
אע"פ שביטול צריך להוילאו כיון שכשעה שחל איסורו יודע בו ואם אינו מוילאו ה"ל מטמין בצור
דביטול לא מהני אלא לחמץ שלא היה ידוע לו בשעה שחל זמן איסורו. וטעם זה שייך בשני
הנעויות האחרות. ומה שלא השיגו הראב"ד באחרות הוא משום דליכא הוכחה מהכא דסבר רבינו
דלכתחלה מביטול ליה דאפשר דרבינו נמי משרש לה במאז לאחר זמן איסורו. אבל גבי חמץ בצור
דכסב מבטלו בלבו ודיו ע"כ דלאו במאז לאחר זמן איסורו מיירי דאז אינו יכול לבטל וא"כ ס"ל לרבינו
דנעויה דרבה הוי לכתחלה ומשום הכי השיגו הראב"ד. ולא ראיתי בדברי ה"ה דבר שיוסד הסך מזה
ונעל המאור פסק בהק' בענין לחומרא אפילו אם יצטרע ע"כ :

ואם

מנדל עוז

האיסור ויבא לעשות וליכבול זה יאכלנו והכא לגבי צור לא משנה לה והרי איתיהא מינה והרי זה
כמי שעשה את ביתו אחר וכו' משום מהיחל לחמץ של נכרי ריש פ"ק דדי לו נקב והטעם
דקאמר הראב"ד ז"ל היינו דוקא שביטול אכל ביטול אינו עובר עליו ובדאמרינן בתלמוד הירוש
לפני רבו ויש לו עיסה מוגלגלת בחזק ביתו מבטלו בלבו עד שלא תגיע לאיסורא דאורייתא והכא
נמי קודם שגיע ליד איסורא דאורייתא די לו בביטול ואי' משום איסורא דרבנן הם אמרו שצריך
לבדוק וס' אמרו ככר שאין צריך סולס להטלותו דכולי האי לא אטרחוהו רבנן ולכן סתם לו ר"מ ז"ל
דין כיפת שאור שיחדה לישיבה טח פניה הרי זו בטלה ומותר לקיימה עכ"ל כי היא ראיה לכל משכיל
כי בטח פניה אפילו בלבו כיון כפי' ככר דביטול כפי' : כיפת שאור עד מבטל בלבו ודיו. פ'
אלו עוברין (דף מ"ה) : המשכיר בית סתם עד סוף הפסק. פ"ק דפסחים (דף ד') :

דאיסורא לחומרא ואפילו בשל סופרים, ע"כ : [ג] ניהא ליה לאיניש למיעבר מצוה בממוניה והא דפרק אלו מציאות דגרס מהו דמיחזק ליה לאיניש לקוימי מצוה
בממוניה

י"ג המפרש בים והיואל בשיירא וכו'. שם (דף ו') אמר רב המפרש והיואל בשיירא קודם שלשים יום אין זקוק לבער חוץ שלשים יום זקוק לבער ואמר רבא הא דאמר קודם שלשים יום אין זקוק לבער לא אמרן אלא שאין דעתו לחזור אחר זמנו לחזור אפילו קודם שלשים יום זקוק לבער ואזל רבא לטעמיה דאמר רבא העושה את ביתו אומר וכו' כדאיתא בגמרא ובהלכות. ופירש רבינו דעתו לחזור קודם הפסח וכן פי' דעתו לפטומו קודם הפסח ודולף כ"ס א"ס דעתו לחזור או לפטומו חוץ הפסח שצריך בדיקה שאפילו דעתו לקודם הפסח אין אומרים לבער חוץ או לבער חוץ אלא מעשה נר"ך בדיקה מהענין שהזכיר רבינו :

י"ג המפרש בים וכו' וכן העושה ביתו אומר. חזקת דהא חששא רחוקה היא שנאמר שמה יפנה אונרו ערב הפסח ויכלה מלפטומו בין השמשות ולא יהיה לו פנאי לבער. ואפשר לומר דשמה לא יכלה לפטומו וישאר שם חמץ מכוסה בשמות מנ' טפחים וכיון דלא ידע בצירור שיש שם חמץ לא יתן אל לבו להוילאו : **פ"ג ד** היו לו ככרות רבות של הרומה וצריך לשפסא ערב שבת וכו'.

עושה : י"ג המפרש בים והיואל בשיירא חוץ שלשים יום זקוק לבער. קודם שלשים יום אינו צריך לבער. ואם דעתו לחזור קודם הפסח צריך לבער ואחר כך יצא שמה יחזור ערב הפסח בין השמשות ולא יהיה לו פנאי לבער. ואם אין דעתו לחזור אין צריך לבער. וכן העושה ביתו אומר. חוץ שלשים יום זקוק לבער ואחר כך כונס אוצרו לחוץ. קודם שלשים יום אם דעתו לפטומו קודם הפסח צריך לבער ואחר כך עושהו אוצר. ואם אין דעתו לפטומו קודם הפסח אינו צריך לבער :

פרק שלישי

א כשבדוק יאדם ומחפש בלילי ארבעה עשר מוציא את החמץ מן החורים ומן המבואות ומן הזוויות ומקבץ הכל ומניחו במקום אחד עד תחלת שעה

ששית ביום ומבערו. ואם רצה לבערו בלילי ארבעה עשר מבערו : **ב החמץ** שמניח בלילי ארבעה עשר כדי [א] שיאכל ממנו למחר עד ארבע שעות אינו מניחו מפורד ומפורד בכל מקום אלא מצניעו בכלי או בזוית ידוע ויזהר בו. שאם לא נזהר בו ומצאו חסר צריך לחפש אחריו ולבדוק פעם אחרת שמה גררוהו העכברים : **ג** * יחל ארבעה עשר להיות [ג] בשבת בודקין את החמץ בלילי ערב שבת שהוא ליל שלשה עשר ומניח מן החמץ כדי לאכול ממנו עד ארבע שעות ביום השבת. ומניחו במקום מוצנע והשאר מבערו מלפני השבת. ואם נשאר מן החמץ ביום [ג] השבת אחר ארבע שעות ימבטלו וכופה עליו כלי עד מוצאי יום טוב הראשון ומבערו : **ד** היו לו ככרות רבות של תרומה וצריך לשורפה ערב שבת לא יערב המהורה עם הממאה וישורף אלא שורף ממאה לעצמה ומהורה לעצמה. ומניח מן המהורה

א עור סי' חלו סמ"ג עין לע : ב עור סי' חלג סמ"ג שם : ג עור סי' תמד סמ"ג שם : ד עור סי' תמו וע"ש :

או דברים אחרים בשבת ודברי הראשונים עיקר. ויש שיטה אחרת בהשגות וקצת מפרשים אחרונים לומר שאין מבערין חולין אלא בזמן ור"ל הכל דקאמר חמץ תרומות בלבד קאי וכו' העמידו דברי ההלכות שפסקו חולין בזמן ופסקו כר"ל. ודברי רבינו והגאונים נראין :

ד היו לו ככרות רבות של תרומות וכו'. משנה (דף ז') פ"ק כדברי ר' יוסי שורפין תרומה טהורה עם הטמאה ועל הטמאה ועל הכלויה נחלקו ר"ל ור' יהושע ואע"פ שר' יהושע אומר שחין כלתה ור"ל ור' יהושע הלכה כר' יהושע. כח דרבינו וחלויה לעצמה לפי שאמר ר' יוסי (דף ט"ו) בגמרא היפך נשורף חלויה עם

לחם משנה

בפנינו כו' דהא אמרינן הכס דחניא כותיה דרבא. וי"ל דלא אמר חניא כותיה דרבא אלא לאפקוי דאביי אכל ודאי דחיישין להשגא דרב-מרי כיון דדיוו הוי אמת כדאמרנו שם ואדרבא חששא דרב מרי היא קרובה יותר :

ג חל ארבעה עשר. כח ה"ה דהסמך מחזיקין דאלו עוברין (דף מ"ט) ובמהניתינן דבנפסחאות דידן איתא דברי ר"מ ולא הוי סתמא נראה שלא היה בגירסתו של הרב המגיד :

ד היו לו ככרות רבות וכו'. אמרו שם בגמרא (דף ט"ו) מחלוקת בשם אכל בשבע דברי הכל שורפין כלומר בשבע שנאסרה מן הטמאה אין לך קוממיה גדולה מאז ודברי הכל שורפין. ולא נחבא דברי רבינו :

י"ג המפרש בים והיואל בשיירא חוץ שלשים יום זקוק לבער וכו'. כח ה"ה ופי' רבינו דעתו לחזור קודם הפסח וכו'. וה"ה מי הכריחו לרבינו לפרש כן לימא דהוי דעתו לחזור בחוץ הפסח אלא קודם הפסח אינו חייב לבער. ויש לומר דאם כן מה סברתו של אביי דקאמר שם בגמ' (דף ו') לא אמרן אלא שדעתו לחזור וכו' לא ראה השוכן של רבא בלדו דא"כ אפילו מר"ה נמי אכל השתא י"ל דסבר דכיון דדעתו לחזור קודם הפסח לא חיישין דילמא לא יהיה לו פנאי ודוקא כשהוא חוץ שלשים יום זקוק לבער משום דהל עליו חובה בעור ורבא הקשה דמ"מ חיישין שמה לא יהיה לו פנאי ופסק רבינו כרבא :

פ"ג ב החמץ שמניח בלילי כדי שיאכל ממנו למחר וכו'. וה"ה למה לא אמר טעמא דרבא דאמרין שם בפ' קמא (דף ט') שמה חסול חולדה

הגהות מיימוניות

בממוניה קמ"ל פירוש התוס' התם דמייירי שלא מדעתו והא ודאי לא ניהא ליה אבל לקיומי מצוה בממוניה מדעתו ודאי ניהא ליה : **א** [א] מ"מ צריך לבטל בכל מקום שיהיה שם בשעת ביטול בין מפרש לים בין עושה ביתו אוצר ואפילו קודם שלשים יום דאם לא כן יעבור בבל יטמין, מסה"ק וכן כתב הטור שם] : **ב** [א] פ"ק מה שמשיר יניחו בצנעה מכאן היה מדקדק רבינו יהודה משפיר"א והיה נוהג לשרוף את החמץ בליל י"ד מיד אחר הבריקה : **ג** [א] פ"ק (י"א) (אלו עוברין) תניא י"ד שחל להיות בשבת מבערין הכל מלפני השבת ומשיר מוון שתי סעודות לאכול עד ארבע שעות פירוש רא"ם שני שביעיות מחלקין לשלש סעודות. וכתב פי' זה להודיע שאין ראיה מכאן שסעודה שלישית של שבת שאכלה קודם ארבע שעות לא יצא עיין בפרק שלשים מהלכות שבת. נחזור לענייננו בתוס' מסיים עלה דהא ברייתא ואופה לו מצה בע"ש לצורך מנחה צ"ל מצה עשירה דמצה שאינה עשירה אסור לאכול וכן נהג רבינו תם עיין בספ"ו, ע"כ : **ד** [א] והרגיל לתת פת הנשאר לנכרי ראוי לתת על מנת שלא יוציא הפת דרך הערמה ודבר מועט וכן רגילים יראי הנפש אבל לתת לו ע"מ לצאת בו אסור כדלעיל בפ"ו מהל' שבת בהלכה ב"א

פ"ג כשבדוק אדם עד שמה גררוהו העכברים. פ"ק דספחים (דף ט' י') : חל י"ד עד יום שבת בלבד. פרק אלו עוברין (דף מ"ט) : כתב הראב"ד ז"ל לא כתב כן אלא בתרומה וכו' : ואני אומר אמת כן הוא שכן כתב ר"י אלפס פרק אלו עוברין גמרא מתני' ד"ה שחל להיות בשבת אכל ר"מ ז"ל והטומאים בשיטתו הקשו עליו הרבה דברי אלעזר כן יסודה איש כרתותא אחר מבערין את הכל מלפני השבת ולא חילק בין תרומה לחולין ואילו רבי אליעזר כן דרוק חילק ואמר תרומה מלפני השבת וחולין בזמן ועוד דר"ל כן יסודה איש כרתותא אחר ומשירין מן הטמאה מוון שתי סעודות ואילו ר"א ב"ר דרוב אמר תרומה מלפני השבת ולא הצריך שור כלל אלא חתרי פליגי ולכן לא ראו את דבריו וכן פסק הר"מ מקו"י ז"ל מדעת והסכמת רבותינו בעלי התוס' כלשון ר"מ ז"ל אות בלוח. ומ"מ ראיתי רבים מתלמידי דברי ר"י אלפס וגורסין במילתיה דר"ל כן יסודה איש כרתותא מבערין מלפני השבת ואין גורסין את הכל ומפסרין דאחרותא קאי שמבערין אותה מלפני השבת ומשיר אכל כחולין מודה דאין מבערין אלא בזמן וכי אמר ר"א נמי תרומה מלפני השבת חוץ מן הסיור וגמלא שניס שוין ולפי זה הפירוש צ"ל שאין צריך לנחוק הגירסא אלא גרסין במלתיה דאיש כרתותא שזיר מבערין את הכל ומפסרין לה הכי מבערים את התרומה כולם מלפני השבת ומשירין מן הטמאה מוון שתי סעודות בלבד. ומפרש כחוספתא הטעם לפי שאינה כמו המצות שיש לה חולין עד הזמן ולפיכך אין למחר כניעורם וכמו שפירש"י ז"ל אמנם כענין הדין אלו ואלו דברי אלפס חיים הם ואין לי ראיה להכריע. שוב מאלתי לרמב"ם ז"ל ריש מסכת ספחים סוף גמרא מתני' דר"מ אומר אפילו כל ארבע כסדר המעלות שלו שמה נוסחאות שאין גורסין באיש כרתותא מבערין את הכל מלפני השבת אלא שורפין תרומות כו' והאריך בו כראוי וכו'